

Tilleggsresultater. (Den lille thomassonske flåte i Gausdal, Del 2. 21.09.2017.)

At du åpner for kreativ utfoldelse, gjør det ekstra givende å bygge dine båter. Stadig utprøving har leda til noen foretrukne teknikker og løsninger. Her beskrives bare de jeg tror kan være uvanlige, men først har jeg begrunna valget mellom to vanlige byggemetoder:

Listekvalitet og byggemetode.

Kajakkene er bygd av hjemmelagde lister. Her i fjellbygda finnes ikke ei lettvekst, rettvokst og kvistfattig gran. Når listene, tross si uregjerlighet, er presist skjært og frest (5x18 mm) og de blir limt etter hvert under bygginga, så har de likevel latt seg tvinge sammen til et nokså kompakt og jamt skall. Alternativet ville være å lime et uregelmessig og glissent bygg med epoksy og, etter grovslip, fylle sparkelmasse i gjenværende senkninger og revner. Det skallet ville nok variert i tjukkelse og veid merkbart mer.

Målet har vært å bygge godt og flott av granvirke fra hjemlig proveniens. Byggemetoden er valgt deretter. Teknikken satte seg tidlig i hendene. Listene til Perla ble f.eks. frest og råskallet bygd på bare tilsammen to dager, og det til tross for veldig mye skjøting. Med velegna bord på lager, så ville hun likevel vært bygd av ufrelste lister og limt i ettertid, jf. byggebeskrivelsen. Da hadde jeg fått prøvd den metoden også.

Effektiv sikling.

Først under bygginga av Perla ble finslipinga effektiv. Et «Stanley classic» knivblad ble banka inn i et tverrstilt spor i et skaft av ask. Innvendig bruker jeg et konvekst slipt blad. I år fikk skaftet et blad i hver ende og trekkes fram og tilbake. Redskapet brukes etter grovslip og etterlater et glatt og jamt skall av ønska tjukkelse. Blada holdes enkelt skarpe med smergelskive.

Velbrukt og enkel redskap; en toblada sikling og en japansparkel.

Samtidig grunning, sikling og sparkling.

Etter grundig grovslip og sikling grunner jeg vha. en japansparkel. Holdt nær rettvingla, men spent mot underlaget, trekkes den kraftfullt fram og tilbake og på kryss og tvers. Slik blir epoksyen fordelt og trefiber revet løs, og slik blir også sparkelmasse blanda og ev. fordypninger fylt. Limsikkert under stålet blir ekstremt tynt. Neste dag sikler jeg veldig forsiktig og duken kan legges på.

Utvendig glassing uten snitt.

Jeg har bare erfaring med enkeltvevd glasfiberduk (Westsystem 135 gr/m² - kanskje vel tynn). Den skal være mindre fleksibel enn tvillduk. At den er vanskelig å lime uten snitt og skjøter, viste seg i fjor. Årets knep var å legge duken parallelt med båtens midtlinje, strekke duken kraftig og låse strekket med ei klype i hver stevn. Sia har liming uten snitt vært ei selvfølge.

Lite epoksy og lette kajaker.

Jeg stryker lamineringsepoksyen (fra Biltema) på med en japansparkel. Først slipes de skarpe hjørna bort. Ved å trykke samuraistålet nesten flatt ned mot duken, presses limet effektivt inn, særlig når temperaturen er over 20 grader og limet flyter lett. Sparkelen brukes også under de to neste limingene. Den høge temperaturen + japansparkelen må være hovedgrunnen til årets låge limforbruk og lette båter (forbruk på 50% av ditt anslag). Jeg ble først overraska og sia betenkt over vektene, men intet tyder på manglende styrke. Kajakkerne er bare så vidunderlig lette å håndtere.

Prefabrikkert hulkiil rundt sargen.

En flott hulkiil av K-rør og et appelsinhuda dekk på Langmaddan. Hun ble sprøytelakka i sterk solvarme.

Ujavn og lekk hulkil er nå historie. Mitt siste bygg nytta godt av idéen: Et K-rør (stivt elrør av plast, Ø16 mm) sages på langs, og to bøyelige hulkilemner er skapt. Gradene langs sagskjæret slipes bort og sida som skal vende mot sargen, rubbes. Med 15 mm høg sarg blir hulkilen kjempeflott. Standard rørlengde, 200 cm, passer bra for sarg, 40 x 80 cm. Plastkilen prøvemonteres før liming.

Samtidig glassing av sitterromskarm og montering av plastkil.

Den listebygde sitterromskarmen er på forhånd grunna. Sargen dekkes med sparkelmasse og flensen med et par lag limvåte dukremser. Etter hvert som kilen blir spent på, lirkes remseende etter -ende under flensen og bak kilen. Kilen presses etter og festes mot sargen med klyper. Når alle remsene og hele kilen sitter i klemma, er konsentrasjonsprøva over. Remsene klebes så stramt mot flens, innerside sarg og underside dekk. Da må hver klype løses og settes på igjen. Klipp remsene så lange at de fester under dekket. Det hjelper mot slepp å snu dekket/båten opp ned for en siste kontroll og herding.

Uttakbare skott.

Mitt første bygg har faste skott og nedsenka dekksluker, mens de 5 andre bare har uttakbare skott. Disse er skjært ut av ei 5 cm tjukk polystyrenplate og kanta med remser av liggeunderlag. Skotta er ikke glassa, men har ei uttrekkshempe festa i limte beslag. Skotta skyves henholdsvis for- og bakover til de tetter. Det finnes ingen karm for skotta, bare stopplister for de som også er fotstøtter. Ved lekkasje kan mer underlag limes på og slipes til ønska form.

Uttakbart skott. Snorhempe er festa til to likedanne beslag på baksida.

På Perla, som har lita åpning (ocean), skyves/trekkes det fremre skottet inn/ut vha. et K-rør. Ei stoppsnor inne i røret er festa i sargen og i skottet/fotstøtta. Hvor langt fram skottet kan trykkes, reguleres med snorlengda, altså inga stopplis. (Se bilde lenger ned.)

Et minimalistisk og funksjonelt sete.

Pansermaddans flyttbare sete med ryggstøtte, bygd etter tilsendt tegning, ble snart skifta ut med et liggeunderlag limt mot botnen og ei 5 cm høg støtte av polystyren. Festa med borrelås mot underlaget, kan støtta enkelt flyttes. Setet er benytta sammen med åpning, 40 x 80 cm. Fordeler med setet:

- 1) støtta flyttes etter beinlengda én gang for alle når turen starter,
- 2) en kan sitte oppå støtta og enkelt spenne spruttrekket på/av og lense det,
- 3) hindrer verken uttrekkbare skott eller inn- og utlasting via sittebrønnen,
- 4) gir fri bevegelse og lufting rundt korsryggen,
- 5) forstyrrer ikke ei eskimorulle,
- 6) tilbyr tilbaketilt tilværelse mot sargen hvis krampa tar,
- 7) har ingen framkant som hindrer blodsirkulasjonen når knærne senkes,
- 8) er ekstremt lett,
- 9) setet er like behagelig å sitte på som det er enkelt å lage.

Enkelt, godt og fleksibelt sete.

Den listebygde, krumme ryggstøtta på Perla er kilt fast mellom sarg og kjøll, og trekkes ut sammen med akterskottet. Jeg sitter fortsatt på et liggeunderlag som bare er midlertidig teipa til ryggstøtta. Innredningen fungerer perfekt, men fortjener ingen designpris.

Perlas eksperimentelle, men godt fungerende innmat.

Praktiske snorfester på dekk.

Vridde ledd fra ei lenke er brukt som snorfester på dekk like foran og bak sittebrønnen. Ledda forankres med M4-skruer i epoksyplugga og gjenga hull a la Anders Johnsson. Bruk helst muttere også. Festene er raske å montere.

Liner av grastrimmertråd.

Jeg bruker en fargeløs trimmertråd som trekklina på finna. Den er enkel å tre i slangen og gjør lite av seg på dekk. Smurt med planteolje blir den ekstra lett. Tråden er stiv, men blir en ferdig tredd knute forsiktig varma over en liten flamme, så kan den trekkes til. Ved stor belastning tøyser den seg vel mye i solvarmen på dekk. På Langmaddans ror har jeg derfor skiftet til nylonliner.

Den burde hett trekklina.

Et underliggende presist ror.

En lagga ytre sylindar og ei rorbladkasse av finér er glassa og limt fast i båten. Også en indre dreiesylindar er lagga og glassa. Nederst i ei forsterking har den ei slisse med bolt for rorbladet. Øverst har sylindaren et horisontalt rør for rorkulten. Foringer av hardplast (fra K-rør), innfelt øverst og nederst rundt sylindaren, gir låg friksjon. En rundstav i et K-rør langs innvendig reling overfører pedalkrafta til rorkulten. Når staven med sitt rorkultfeste glir lineært forbi, så glir kulten i sitt rørfeste på sylindaren og tilpasser si lengde. Samtidig dreier den sylindaren og rorbladet. Mekanismen glir lett uten dødgang. Ei fotstøtte er festa mot relinga på hver side av rorpedalene. Alt der framme ble montert på linje mens bladet var i kassa. Når pedalene igjen stilles på linje, kan bladet altså trekkes opp. Det trekkes opp med ei line og ned med en stropp (8 mm). Lina ble til slutt montert på dekk da dette var enklere og ga mindre friksjon enn i slange under dekk. Alle bevegelige deler kan demonteres.

Pedalstellet sett bakfra. K-rør med rundstav på høyre side.

Pedalstellet sett forfra. Den dreibare horisontallista er laminert og bueforma.

Under rorluka: En indre dreiesylinder med rorkult, nedtrekksstropp og liner.

Rorkulten er demontert og dreiesylinderen er på vei ned. Staven fra pedalene ligger gjemt langs relinga.

Mvh.

Knut Skjeggstad.

